

Nové prostriedky ozbrojeného zápasu a charakter soudobých útočných operací

Redakčne upravený obsah článku plukovníka F. G. Korotčenkina, kandidáta vojenských vied, docenta, uverejnený v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ č. 11/1984.

Zhodnocení hlavních tendencí v rozvoji armád států NATO a ozbrojených sil dalších států svědčí o tom, že v podstatě všechny procházejí obdobím zásadní kvalitativní modernizace. V posledních letech do výzbroje zavedené a rozpracované nové vzory zbraní a bojové techniky svou efektivností značně převyšují prostředky předcházející generace.

Marxismus-leninismus učí, že hlavním faktorem, který má za následek změny ve vojenství, je obnovování materiální základny války.

Hloubka a význam změn, ke kterým nyní dochází v operačním umění, jsou určovány především silným vlivem a podstatnými změnami v prostředcích průzkumu, ničení velení, radioelektronického boje, manévru a dalších na přípravu a vedení soudobých operací.

Nejcharakterističtějšími rysy kvalitativních změn v rozvoji zbraní a bojové techniky jsou tyto:

1. Hlavní prostředek ozbrojeného zápasu — jaderné zbraně — se stal hlavní bojovou silou všech stupňů armády, a to od strategického do taktického. Rozšířil se rozsah jeho použití co do délky, tak co do ničivých faktorů. Vzrostl počet nosičů ja-

derných zbraní z pozemních i vzdušných základů. Staly se univerzálními a schopnými působit na objekty ničení s vysokou přesností nejen jadernými, ale i konvenčními hlavicemi velké mohutnosti.

2. Podstatně se zvětšily délka, přesnost a efektivnost působení na cíle konvenčními prostředky palebného ničení.

Munice s velkoplošným účinkem, průzkumné a palebné systémy, některé typy letecké skříňové munice, systémy salvové palby a minování na dálku i další se přibližují svou efektivností jaderným zbraním malé mohutnosti. Přitom spojení prostředků průzkumu a ničení s automatizací celého procesu vypracování nezbytných údajů v jednotný systém umožnilo několikrát zkrátit čas od zjištění cíle do vedení úderu.

3. Do výzbroje zaváděné, zejména v armádách USA a dalších států, automatizované průzkumné systémy z pozemních i vzdušných základů umožňují vést průzkum z vlastního území do celé hloubky a v celém pásmu operační sestavy protistojících uskupení. Přitom předání zpracovaných průzkumových zpráv probíhá prakticky v reálném čase. Nové automatizované průzkumné systémy se vyznačují rovněž vysokou přesností, možností provozu za každého počasí i rušení, schopností zli-

skávat průzkumové zprávy v kterékoli dení době, v silně chráněných rájonech a v zamořených, rozrušených a na dálku zaminovaných prostorech. Důležitým strategickým faktorem se stal kosmický průzkum.

4. Intenzivní zavádění automatizovaných systémů velení do ozbrojených sil všech velkých států umožňuje již v současné době dosahovat vysoké odolnosti velení vojskům a rovněž s vysokou operativností plnit mnohé úkoly velení. Kromě toho se značně zvyšuje bojový potenciál uskupení vojsk [bez zvětšení jejich početního stavu] v důsledku velkých změn v silách a prostředcích.

5. Řada složitých problémů v soudobých operacích vzniká ve spojitosti s možnostmi hromadného využívání nových účinnějších prostředků REB oběma stranami.

6. Motorizace a mechanizace vojsk v současné době jakoby dosáhla svého vrcholu, ale jejich manévrové možnosti neodpovídají v plné míře zvýšenému jadernému a palebnému potenciálu. Princip okamžitého využití výsledků jaderných a palebných úderů, vedených do celé hloubky operační sestavy nepřítele, se dostal do protikladu s dosaženou úrovní manévrových možností svazů, svazků a útvarů. Vyřešení vzniklého protikladu vidí vojenští odborníci v dalším zvýšení úlohy a sražení pozemních vojsk ve vzdušné sféře činnosti.

Proces obnovy zbraní a bojové techniky probíhá nepřetržitě a vyznačuje se neustálou tendencí ke zkracování cyklů výměny jejich generací. V nedaleké budoucnosti mohou být vytvořeny ještě efektivnější druhy zbraní, které budou mít zřejmě za následek další a podstatnější změny v názorech na přípravu a vedení operací, zejména útočných. Již dnes je možné tvrdit, že kvalitativní skok v rozvoji materiální základny války ovlivnil rozhodujícím způsobem zvýšení bojové síly vojsk [sil], změny charakteru a obsahu soudobých útočných operací. Tento vliv se projevuje v celé řadě směrů, mezi kterými mají určující význam ty, kterými se budeme zabývat.

Především je **nezbytné vyzvednout význam (v minulosti nebyvalý) růst bojových možností vojsk.**

Vybavení vojsk nejnovějšími bojovými systémy umožňuje zvyšovat bojový potenciál svazků a útvarů bez zvětšování jejich organizační struktury a početních stavů. Bojeschopná uskupení, vytvořená a rozvinutá na nejdůležitějších směrech v mírové době, jsou stále více samostatnější a schopná po dlouhou dobu plnit důležité bojové úkoly, vést přesné a mohutné údery jadernými a konvenčními zbraněmi i silami vzdušného sledu do celé hloubky operační sestavy druhé strany, v krátké době vytvářet trhliny v bojových sestavách bráničích se vojsk i údery konvenčních zbraní, zmařit přesun druhých sledů a záloh na čáry rozvinutí a způsobit jim těžké ztráty, ničit rakety za letu, zřizovat vysoce efektivní výbušné zátarasy minování na dálku atd.

Nové zbraně měly za následek podstatné změny v obsahu a způsobech realizace principů vojenského umění. Zejména prin-

cíp vysoké bojové pohotovosti armády k okamžitému splnění bojových úkolů ve změnách podmínek nabývá na rozhodující význam, protože průběh a výsledek celkového boje s agresorem určuje průběh počátečního období války. Nepřetržitá pohotovost sovětských ozbrojených sil a bratrských armád států Varšavské smlouvy ke zmaření agresivních zámýslů nepřítele, k jeho zničení na samém počátku napadení hraje rozhodující úlohu při obraně vymožeností socialismu. Tak jako nikdy dříve je zapotřebí zabezpečit a udržovat schopnost vojsk aktivně a rozhodně splnit bojové úkoly od prvních minut napadení agresora za jakékoli varianty zasažení jeho nejnovějších druhů zbraní do boje.

Jiným obsahem se naplňují i další principy vojenského umění. Tak např. v podmínkách nebezpečí použití i konvenčních vysoce přesných zbraní, prostředků minování na dálku nepřítele na úderná uskupení vojsk je účelné soustřeďovat vlastní síly jen na krátkou dobu a potom je rychle rozptýlit. Rozhodující místo při soustřeďování úsilí nebude mít častokrát soustřeďování vojsk, ale manévr jadernými a palebnými údery, dosažení překvapení a použití technických prostředků maskování. Neexistují takové principy vojenského umění, jejichž obsah by nedoznal podstatných změn. Jejich neustálé teoretické studium, analýza, prověřování v průběhu výcvikové a bojové praxe a jejich uvedení do života — to jsou nezbytné podmínky dalšího zvyšování bojové pohotovosti svazků, útvarů a orgánů velení.

Přezbrojení ozbrojených sil soudobými prostředky boje a vývoj principů vojen-

ského umění zákonitě měly za následek značné změny v charakteru operací.

Při použití jaderných a vysoce přesných zbraní, kosmických průzkumných, spojujících a dalších prostředků, munice s velkoplošným účinkem, prostředků minování na dálku a REB, automatizovaných systémů průzkumu a velení, letectva, tanků, protitankové a jiné výzbroje nové generace budou soudobé útočné operace co do cílů ještě rozhodnější, dynamičtější, intenzivnější a manévrovější. Na stále větším významu bude nabývat nepřetržitost vedení bojové činnosti — útok bude veden ve dne i v noci, za jakéhokoli počasí, s krajním vypětím sil.

Hromadné použití soudobých zbraní oběma stranami dodá útočným operacím ničivý charakter. Budou charakterizovány celou řadou nových rysů: vedením bojové činnosti současně v mnoha rájech do celé hloubky operační sestavy nepřítele, častějším vznikem kritických situací, snahou stran k rychlému využití výsledků jaderných a palebných úderů, úporným bojem k zabezpečení odolnosti a operační (včetně psychologické) odolnosti vojsk apod.

Novým charakteristickým rysem soudobých útočných operací je rovněž změna velikosti a struktury ztrát. Za útoku v podmínkách použití soudobých zbraní se mohou zvětšit průměrné denní ztráty tanků 2—3krát. Podstatně se zvýší zdravotnické ztráty osob. Použití vysoce přesných dalekonosných zbraní nepřítele, na rozdíl od všech minulých válek, může vést k tomu, že ztráty druhých sledů a záloh svazů budou jen poněkud menší než svazků prvního sledu.

V soudobých útočných operacích, kdy protistojící uskupení budou nasycena novými bojovými prostředky, vzrůstá úloha překvapivé a předstihující bojové činnosti, zejména s použitím vysoce přesných zbraní. S vývojem kvalitativně nové techniky a výzbroje i prostředků ničení vznikla reálné poprvé možnost v krátké době mířenými údery na velké vzdálenosti ničit nejdůležitější objekty svazů nepřítele, vyřazovat z boje velká uskupení vojsk, zásadně měnit poměr sil a prostředků a dosahovat velkých operačních výsledků.

Může být proto pro soudobý ozbrojený zápas charakteristické vedení rozsáhlých útočných operací s velmi rozhodnými cíli od samého počátku, se současným jejich vedením ve všech prostorových sférách. V souvislosti s tím se objevují názory na **možné vedení útočných operací v nové sestavě** — s rozsáhlým použitím vzdušného sledu svazů pozemních vojsk a zasazením výsadkových diverzních sil a mobilních

svazků ve značně větším rozsahu a v dřívějším období, než se předpokládalo v minulosti.

Použití vzdušných výsadkových (v armádách NATO i aeromobilních) svazků a dalších prvků vzdušného sledu zabezpečí v soudobých útočných operacích v krátké době plné využití výsledků jaderných a palebných úderů, vedených do celé hloubky operační sestavy vojsk druhé strany. Tím se odstraňuje ve značné míře dialekticky vzniklý protiklad mezi rostoucími možnostmi jaderného a palebného ničení nepřítele a omezenými schopnostmi pozemních vojsk včas využívat výsledků. Kromě toho, v určitých podmínkách situace může být vzdušný sled častokrát neefektivnějším prostředkem boje s vysoce mobilními zálohami. Nakonec ta jeho část, která působí na čáře přímého bojového dotyku a v blízkém týlu, bude všemožně napomáhat vojskům prvního sledu k dosahování vysokých temp útoku.

Aktivní používání taktického a vojskového letectva i výsadků nevyhnutelně dodá soudobým útočným operacím vícerozměrný charakter, bude mít za následek podstatné změny v obsahu a způsobech činnosti vojsk. V operacích nebude hlavní postupné dobývání obranných čar, nasycených nejnovějšími protitankovými a obrannými prostředky, a odražení úderů jeho vysoce mobilních záloh, ale hromadné a sladěné použití pozemních a vzdušných sil, současné mohutné působení palbou a vysoce pohyblivými uskupeními vojsk na nejdůležitější a nejzranitelnější prvky operační sestavy nepřítele do celé její hloubky k dosažení cílů útoku v nejkratší době. To je nejdůležitější tendence, která určuje podstatu soudobé útočné operace.

Zásadní, kvalitativní skok v rozvoji prostředků ozbrojeného zápasu má za následek **změny nejen v charakteru, ale i v obsahu soudobých útočných operací.** V nich se stále více projevuje co do cíle, místa a času jasně vyjádřená taková činnost vojsk (sil), jejíž základem je zvláště využívání nových zbraní. Přitom jejich hromadné a neočekávané použití k plnění určitých operačních úkolů může způsobit vážné nebezpečí.

Cílem úderu, vedeného na počátku bojové činnosti, je dezorganizace státního a vojenského řízení a kromě toho zničení objektů a uskupení vojsk (sil) nepřítele, které mají životně důležitý význam. Mezi ně patří nejdůležitější prvky systémů řízení (státní, vojsk a zbraní), radioelektronické prostředky, vojenské základny, sklady jaderných zbraní a velké sklady se zásobami materiálních prostředků.

Druhým prvkem v obsahu soudobých

útočných operací, jehož vznik (na kvalitativně novém základě) je podmíněn dalším rozvojem prostředků ozbrojeného zápasu, jsou operace (bojová činnost) vysoce mobilních uskupení vojsk v týlu nepřítelů.

Lokální války každoročně přesvědčivěji potvrzují závěr, udělaný na základě zkušeností z Velké vlastenecké války, o nepřetržitě rostoucím významu aktivní bojové činnosti v týlu nepřítelů k dosažení úspěchu vojsk v útoku. Tehdy plnily tento úkol rychlé skupiny a letectvo. Pozemní vojsko má dnes jiné nové možnosti. Současné působení na nepřítelů pozemním a vzdušným sledem od samého počátku operací jim dodá zvláštní aktivní a manévrový charakter, podstatně zvětší hloubku a efektivitu úderů na druhou stranu. Hlavním způsobem jejich vedení nebude vytlačování nepřítelů, ale současně působení palbou a pohyblivými vojsky do celé hloubky jeho operační sestavy s cílem rozdělit jeho uskupení, obkličít a ničit je po částech, rychle přenášet úsilí vojsk do hloubky a mařit opatření k obnově operační odolnosti obránce. Združuje se, že jejich přesně sladěná činnost s údernými uskupeními útočících vojsk, která jsou speciálně vyčleněna a pronikla do hloubky nepřátelských sil, je schopna narušit jeho operační sestavu zevnitř, paralyzovat vůli k odporu a tím značně přispět k dosažení cílů operace.

Ukazuje se i další důvod, který podmiňuje objektivní nezbytnost působení současně na všechny prvky sestavy obránce. Přímou souvisí s vyzbrojením vojsk soudobými zbraněmi a tkví v následujícím. Zkušenosti z lokálních válek a cvičení ukazují, že operační pevnost uskupení vojsk nasycených nejnovějšími technickými systémy a prostředky, ve stále větší míře závisí na normální činnosti objektů rozmístěných v hloubce. Systémy průzkumu, velení, jaderného a palebného ničení, radioelektronického umlčování, týlového a technického zabezpečení, které dnes v rozhodující míře předurčují úspěch operací, mají ve svém složení nové objekty, jejichž zničení (umlčování, uchvátení) může vést k dezorganizaci obrany nepřítelů. Z toho důvodu, bez ohledu na rostoucí složitost bojové činnosti v hloubce obrany nepřítelů, v soudobých operacích existuje a nepřetržitě se zvyšuje nezbytnost jejího aktivního vedení v jeho týlu silami různého složení a určení.

Podle materiálů zahraničního tisku plánuje se k vedení bojové činnosti v týlu nepřítelů používat aeromobilní vojska, vzdušné výsadky, mnohopočetná diverzní průzkumná uskupení; kromě toho i nej-

pohyblivější a z úderného hlediska silné svazky a útvary pozemního vojska. V souladu s koncepcí kombinované vzdušné a pozemní operace armády USA plánuje se k činnosti v hloubce operační sestavy útočnicka (obránce) široce využívat přepradové odřady v hodnotě zesíleného tankového (motorizovaného) praporu (brigády). Za určitých podmínek situace může být určována k vedení přepradové činnosti i divize.

Podstatné zvětšení úderné síly a taktického akčního rádia a zvýšení pancéřové ochrany vrtulníků vedlo zahraniční vojenské odborníky k závěru o vysoké efektivitě přepradů jednotek protitankových a víceúčelových vrtulníků. Podle zkušeností ze cvičení NATO může dosahovat hloubka takových přepradů 50 km a doba trvání do 2–3 i více hodin.

Kromě toho na základě zkušeností z lokálních válek vyplývá závěr o vzniku ještě jednoho prvku v soudobých operacích — aeromobilní (někdy nazývané výsadkové úderné) operace. K vedení takové operace jsou používány speciálně vycvičené útvary a svazky. Jejich základem jsou jednotky „létařské pěchoty“, schopné vést v týlu nepřítelů aktivní a poměrně dlouhou bojovou činnost na bojišti i nad ním (na vrtulnících). Předpokládají, že vedením takových operací v blízkosti operační hloubce vzniknou výhodné podmínky k úspěšné činnosti jak uskupení vojsk, která útočí čelně a v týlu nepřítelů, tak i operačních výsadek, používaných v rámci vzdušných výsadkových operací.

V souvislosti s vlivem nových prostředků ozbrojeného zápasu na způsoby použití sil a prostředků v soudobých operacích objevuje se v zahraničním tisku ještě jedna okolnost. Při vedení aeromobilních a vzdušných výsadkových operací, stejně tak i při vedení přepradových odřadů v týlu nepřítelů k dezorganizaci systémů průzkumu, velení i jiných je nutné brát v úvahu slabé stránky pozemních objektů těchto systémů — neschopnost normálně nebo plně působit za přesunu. Proto v některých podmínkách situace, kdy není možné je ničit, je nutné činností nevelkých jednotek v prostoru rozmístění takových objektů donutit je k přemístění a tak mařit jejich práci.

Popisované zvláštnosti změn v soudobých útočných operacích nejsou tím vyčerpány. Je však zřejmé toto: nové zbraně radikálně mění nejen charakter útočných operací, ale i jejich vnitřní obsah, strukturu. Je možné odvodněné předpokládat, že v nejbližších letech se projeví tento vliv ještě výrazněji. Je proto důležité dovedně vyjasňovat a správně zhodnotit ty změny, které přinášejí do obsahu soudobých

bých útočných operací nové zbraně. To je jedním z nejdůležitějších úkolů sovětského vojenskoteoretického myšlení.

Důsledkem hromadného zavádění soudobých zbraní do vojsk byly podstatné změny v názorech na operační rozvinutí úderných uskupení a způsobů jejich přechodu do útoku.

Dnes vzniká možnost dosáhnout vítězství v první operaci těmi uskupeními, která jsou vytvořena v mírové době.

Předpokládá se, že podstatně vzrostl průzkumný a palebný potenciál armád NATO a zvýšené manévrovací možnosti svazků pozemních vojsk již dnes vytvářejí předpoklady k vedení mohutného úderu konvenčními, vysoce přesnými zbraněmi a zasazení vojsk z hloubky na počátku války. Proto velení paktu v posledních letech přikládá zvláštní význam jednak právě spojených ozbrojených sil k vedení překvapivých předstihujících úderů prostředky ničení a vojsky v prvních útočných operacích, jednak zmaření operačního rozvinutí uskupení vojsk protistojící strany na samém počátku války.

V názorech na operační rozvinutí věnuje velení NATO hlavní pozornost kvalitativní stránce plánovaných opatření. V nových podmínkách je nezbytné jít nejen ve směru kvantitativního zvýšení svazků, tanků, letectva a tak dále v rámci uskupení, ale cestou zavádění nových prostředků, které by umožnily předejít protistojící vojska v rozvinutí a podstatně je převýšit v kvalitativní stránce.

Výjimečný význam je přikládán zejména předstihujícímu rozvinutí vysoce efektivních prostředků ničení, především raket středního dosahu, dalekonosných vysoce přesných zbraní a letectva, předurčených k vedení prvního úderu. K úplnému a včasnému využití jeho výsledků a dosažení překvapení v prvních operacích je plánován přechod úderných uskupení do útoku zpravidla z míst stálé dislokace a z prostorů cvičení.

Podstatný vliv mají nové prostředky ozbrojeného zápasu na rozmach útočných operací a rovněž na obsah a charakter plánovaných úkolů vojsky (silami).

S hromadným zaváděním nových zbraní do svazů dochází k velkým změnám v síle útočných pásem a hloubce útočných operací. Je to zdůvodněno tím, že s růstem útočného potenciálu jedné ze stran srovnatelně rostou možnosti protistojícího uskupení vojsk (sil) druhé strany k odražení útoku. Spolu s tím z analýzy zkušeností z lokálních válek a cvičení vyplývá, že v podmínkách změn v rozvoji teorie a praxe útočných operací zachovává se stálá tendence ke zvýšení jejich rychlosti,

ke značnému zvýšení temp rozvíjení úspěchu.

Rostoucí palebné, úderné a manévrovací možnosti svazků při dosažení překvapení útoku zvláště na počátku války nebo při činnosti v operační hloubce, jim umožňují vést útok v tempu do 60–80 km za den. V operacích mobilních uskupení vojsk, které působí v týlu nepříteli, může být tempo ještě vyšší.

V případě, že útočník nedosáhne překvapení úderu a nezbytně převahy na zvolených směrech (na směru hlavního úderu alespoň 6:1), může obránce dovedným použitím sil a prostředků (včetně nových zbraní) podstatně zpomalit postup útočících vojsk.

Po zavedení vysoce účinných prostředků průzkumu, mohutných a dalekonosných zbraní do výzbroje vznikla možnost uskutečnit průlom obrany nepříteli na velkém počtu úseků.

Je zřejmé, že rovněž dozná změn i obsah úkolů svazů v útočných operacích. Při hromadném použití nových prostředků ozbrojeného zápasu budou se útočné operace vyznačovat rychlostí a rozhodností, nesouvislou linií fronty, snahou činnosti vysoce mobilních uskupení vojsk na jednotlivých směrech v krátké době ovládnout prostory, jejichž obsazení naruší operačně strategickou pevnost obrany nepříteli. Za určitých podmínek bude proto účelné svazům v útoku nestanovit čáry úkolů, ale z operačního (operačně strategického) hlediska důležité rajóny, které musí ovládnout.

Analýza zkušeností z lokálních válek a materiálů zahraničního tisku ukazuje, že **použití nových prostředků ozbrojeného zápasu mělo za následek vznik řady principiálně nových a složitých dílčích úkolů, které bude nutné v útočných operacích řešit.**

Výjimečnou důležitost mají: zvýšení odolnosti vojsk v podmínkách použití jaderné, zvláště neutronové munice, konvenčních vysoce přesných zbraní a munice s velkoplošným účinkem; dosažení pevného velení vojskům při aktivním oboustranném použití prostředků REB a při vedení hromadného úderu na objekty systému velení s využitím vzdušných jaderných výbuchů.

Po hromadném vyzbrojení armád států NATO novými prostředky průzkumu, radioelektronického umlčování a velení stává se jedním z neaktuálnějších úkolů zabraňování zmaření soudobých útočných operací. Nezbytnost tohoto úkolu vyplývá z následujících názorů.

Současně s útokem studují se v armádách NATO i otázky aktivní obrany v po-

čátečním období války. Přitom pod pojmem zmaření útoku je chápána činnost podle komplexního a pečlivě sladěného (co do cíle, úkolů, místa a doby) použití prostředků ničení a radioelektronického umlčování, kromě toho i rozhodná činnost vojsk a sil proti útočníkovi — čelní, z boků a týlu.

Předpokládá se, že prudce rostoucí bojové možnosti vojsk a sil, zvláštnosti bojových vlastností soudobých zbraní, schopnost v krátké době vytvářet rozsáhlá pásma zátarasů, zátop a rozboření vytvářejí objektivní předpoklady ke zmaření útočných operací i s použitím jen konvenčních prostředků ničení.

Ke zmaření útoku jsou rozpracovávány takové způsoby činnosti vojsk a sil, které by umožnily nejúplněji využívat nové zbraně. Zejména v armádách NATO jsou teoreticky rozpracovány a prakticky zvládnuty způsoby činnosti taktického a vojskového letectva, raketových útvarů a dělostřeleckých útvarů „taktický odpor“. Pod tímto termínem je chápáno vedení současných úderů taktickými údernými a protitankovými vrtulníky, dále raketovými a dělostřeleckými útvary na čele přisunovaných sil nepřítele (zvláště na jeho tanková uskupení), a to do doby, než se přiblíží k bránícím se vojskům. Takovou činnost je možné natolik oslabit nepřítele, že jeho útok bude zmařen nebo v krajní míře podstatně zeslabena síla jeho úderu.

Společné bojové použití těchto prostředků v armádě USA se stalo základem koncepce kombinované vzdušné a pozemní operace. Její rozpracování znamená, že bojovou činnost proti druhým sledům a zálohám začalo velení NATO přirovnávat svou důležitosti k činnosti proti vojskům prvního sledu. Předpokládá se, že vysoce účinné prostředky průzkumu a nové druhy konvenčních prostředků ničení, které se přibližují svou silou k taktickým jaderným zbraním malé mohutnosti, umožní v soudobých operacích úspěšně plnit takový kvalitativně nový úkol, jako zmaření přesunu a zasazení druhých sledů (záloh) svazů do sražení. Ke zvýšení odolnosti druhých sledů (záloh), k zabránění zmaření jejich zasazení do sražení útočných operací je nutné uskutečnit celý souhrn předem rozpracovaných opatření: s předstihem ničit dalekonosné vysoce přesné systémy a další prostředky skupinového ničení nepřítele, spolehlivě organizovat a uskutečňovat protivzdušnou obranu vojsk na přesunu, dovédně používat ochranných a maskujících vlastností terénu, vojska přesunovat v rozptýlené sestavě atd.

Je známo, jak složitým problémem bylo vždy udržování nepřetržitého a pevného velení vojskům a silám, zvláště v prvních útočných operacích. V soudobých operacích zřejmou výhodou získá ta strana, jejíž systém velení je velmi odolný a chráněný. Ne náhodou je proto v armádách států NATO ke zmaření velení vojskům a zbraním nepřítele plánováno hromadné použití prostředků radioelektronického umlčování. Ve spojitosti s tím je zdůvodněný závěr o tom, že radioelektronický boj je jedním z hlavních druhů zabezpečení a nejdůležitější součástí obsahu bojové činnosti.

Zásadní změny v materiální základně ozbrojeného zápasu se odrážejí i v operační sestavě svazů. V rámci uskupení vojsk, vytvářených k vedení útočných operací, vznikají nové vojenské formace, které mohou tvořit samostatné prvky operační sestavy svazů.

Současné období v rozvoji operačního umění je charakteristické tím velkým **vlivem, který mají soudobé zbraně na způsoby vedení útočné operace a zničení uskupení nepřítele v jejím průběhu.** Hromadné palebné úderý soudobými zbraněmi jak v taktické, tak i v operační hloubce, stávají se charakteristickým rysem útočných operací. Protože celkový efekt použití podobných prostředků může být srovnáván s použitím jaderných zbraní malé mohutnosti, pak je možné očekávat další sblížení způsobů vedení operací charakteristických pro bojovou činnost s použitím jaderných zbraní, se způsoby, kdy jsou používány jen konvenční zbraně. To všechno vyžaduje upřesnění, často i přehodnocení vzniklých názorů na přípravu a vedení útočných operací, aktivní hledání nových zásad zničení uskupení nepřítele.

Hlavním způsobem vedení útočných operací s použitím konvenčních prostředků ničení, tak jako i v podmínkách použití jaderných zbraní, se stane současné ničení protistojících uskupení nepřítele do celé hloubky jejich operační sestavy předstihujícími vysoce efektivními raketovými, dělostřeleckými a leteckými úderý se současným rušením velení vojskům a zbraním prostředky REB, vedení hlubokých roztínavých úderů silnými mobilními uskupeními a ničení protistojících uskupení obránců po částech sladěnými úderý — čelními, ze vzduchu a týlu.

Po vyzbrojení armád soudobými prostředky ozbrojeného zápasu dostávají se do popředí v operačním umění **úkoly rozpracování nových principů a hledání jejich optimálního použití v operacích.** Historické zkušenosti ukazují, že veškeré pokusy přizpůsobit nové zbraně vzniklým

principům použití sil a prostředků nezbytně vedou k neúplnému využití jejich bojových možností.

Průběh operační a bojové přípravy, lokální války posledních let svědčí o tom, že v armádách NATO se intenzivně hledají efektivnější a nestandardní principy a způsoby použití nových zbraní. To vyžaduje od velitelů a štábů vypracování dokonalějších forem a způsobů zničení nepřítele jak v obraně, tak i v útoku.

V závěru poukážeme ještě na jednu kvalitativní zvláštnost soudobých útočných operací. Souvisí s **vlivem nových prostředků ozbrojeného zápasu na operační odolnost svazů.**

Je zřejmé, že i v této oblasti probíhá hluboký dialektický proces, ve kterém nové zbraně a bojová technika na jedné straně zvyšují operační odolnost svazů, protože umožňují vést na nepřítele údery s vysokou efektivností, včas vycházet zpod jeho úderů a klást jim odpor, rychle obnovovat bojeschopnost vojsk (sil) atd., na druhé straně odvetná působení nepřítele přirozeně snižují operační odolnost svazů. Proto problém zvýšení odolnosti (pevnos-

ti) uskupení vojsk a sil v útočných operacích nabývá na velké aktuálnosti. Vyžaduje další vojenskovědecký výzkum a prověření v praxi vojsk (sil). Operační odolnost svazů v soudobých útočných operacích, bez ukázání všech jejich stránek, ještě ve větší míře než v minulosti závisí na úrovni politické a morálně psychologické přípravy vojsk, na dosažení psychologické odolnosti vojsk.

Analýza zkušeností z lokálních válek ukazuje, že použití nejnovějších zbraní vyvolá značné nejen fyzické, ale i psychologické ztráty, které v soudobých operacích mohou mít charakter silného operačního faktoru. Část vojsk, v jejichž psychice dojde k podstatným změnám, bez přijetí speciálních opatření nemusí být s to (efektivně nebo zcela) splnit bojový úkol v průběhu delší doby.

Proto při přípravě a v průběhu útočných operací je zapotřebí v plné míře hodnotit působení soudobých prostředků ničení na psychologický stav vojsk a přijímat opatření, která by zabránila vzniku nebo přispěla ke snížení psychických ztrát.

Hromadné zavedení nových prostředků ozbrojeného zápasu objektivně má za následek změny v obsahu a charakteru soudobých operací. Proto dnes je již nedostatečně znát to, co charakterizuje nepřítele v současnosti. Je nutné všestranně zjišťovat tendence ve vývoji jeho zbraní a bojové techniky, předvídat možné změny ve způsobech činnosti jeho vojsk a sil, přitom a delší dobu než to bylo zapotřebí dříve.